

A jó gazdálkodás felelőségében osztozik a család és a társadalom

Bíró László püspök atya – TÁBORI PÜSPÖK

Hitét gyakorló római katolikus családban született 1950. október 31-én Szekszárdon. A papi hivatásra diákkorom óta készült. Középiskoláit a győri Bencés Gimnáziumban végezte el, ahol 1969-ben érettségizett. A középiskola befejezése után teológiai tanulmányaimat szintén Győrben, a Hittudományi Főiskolán folytatta. 1974-ben szenteltek pappá. A családpszeztorációban kezdettől fogva részt vett, kiemelkedő állomáshelye Pécs, ahol többek között Cserháti József megyéspüspök úr titkára volt. 1994-ben szenteltek püspökké és Kalocsa-Kecskeméti Egyházmegye segédpüspöke lett. Ugyancsak 1994-ben a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia megbízásából családreferens püspök is lett. Ezen megbízatása teljesítése során mind határon belül, mind határon túl előadásokat tart, lelki gyakorlatokat, családreferens képzéseket vezet. Kiemelkedő feladata a keresztény családok építése. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia 2003-ban a Hitoktatási Bizottság elnöki tisztségével bízta meg. 1995-től 2009-ig a Központi Papnevelő Intézet rektora, 2009-től tábori püspök.

A virágzó falvakat, városokat jól gazdálkodó családok alkotják. A jól gazdálkodó társadalmi közösségek pedig segítik a családokat értékteremtő munkájukban.

A gazdálkodás az emberrel és a társadalommal együtt született és fejlődött tevékenység, mindkettő életének nélkülözhetetlen előfeltétele, célja az egyének és az egész társadalom jóléte. Az egészséges társadalomban a gazdálkodás az egyéni és közösségi érdekek lehető legjobb egyeztetésére irányul, a szolidaritásra és a szubsziarításra épül.

A család és a társadalom gazdálkodása szorosan összefügg egymással. Egyrészt a családok fogyasztanak, termelnek, megtakarítanak, beruháznak, munkaerőt bocsátanak a társadalom rendelkezésére; másrészt éppen azért, hogy ezeket a fontos feladatokat jól elláthassák, szükségük van arra, hogy a társadalom szolgáltatásokat és támogatást nyújtson nekik. Ahhoz, hogy tartós fejlődési folyamatok jelenjenek meg, hogy az egyén, a kisebb és na-

gyobb közösségek, - köztük a családok -, és az egész társadalom igényeit ki lehessen elégíteni, szükséges a családokon belüli, valamint a család és a társadalom közötti együttműködés és valós érdekeik kiegyensúlyozott figyelembevétele, a szolidaritás.

A család nem rendelkezik minden eszközzel ahhoz, hogy feladatait sikeresen ellássa, még a nevelés és oktatás területén sem. Azokban az esetekben, melyekben a család ereje feladata megoldásához kevés, fontos és kívánatos a külső támogatás. Szükséges azonban, hogy az állami, hatósági, társadalmi és egyéb támogatók tekintettel legyenek a szubsziarítás elvére, azaz ne sértsék a család autonómiáját és jogait azzal, hogy beavatkoznak akkor, amikor a család egyedül képes ellátni feladatait.

Idézzetek fel eseteket saját családotok történetéből, amikor más családok segítettek át a nehézségeken! Mondjatok példát a szubsziarítás elvét sértő hatósági családtámogatási intézkedésekre!

A keresztény világban évszázadokon át azonos erkölcsi értékek szabályozták az ember egyéni és közösségi életét. Ezek alapján határozták meg, mi a jó, a helyes és a megengedett, ill. mi a rossz, a helytelen és tilos a gazdasági tevékenységben is. Korunk erkölcsi értékelése bizonytalanlanná és kérdésessé vált. A becsületesség egyelőre még értéknek látszik, melyhez az emberek elvben ragaszkodnak, de egyre jobban terjed a megvesztegetés, a csalás, a közvagyon meglopása, a közgondolkodás pedig ezeket bizonyos „civil kurázi” tetteiként vagy legalábbis a hibás gazdasági törvényekből következő természetes és megengedett reakcióként nyugtázza (pl. az adócsalást az igazságtalan és aránytalan adótörvények miatt „ügyességként” kezelik). A közgondolkodás ilyen változásához a volt szocialista országokban, így nálunk is nagymértékben hozzájárultak az olyan törvénytelen ségek, mint a magántulajdon (és ezzel az emberi méltóság) tiszteletben nem tartása. Ahol évtizedeken át természetes volt a megtermelt javak kártérítés nélküli kisajátítása, elkobzása, annak pedig, aki a javakat megtermelte kulákká, azaz bűnössé nyilvánítása és meghurcolása, ahol általánossá vált a meg nem fizetett fizikai vagy szellemi munka, ott generációk meghatározó élethelyzetévé vált a meg hasonlottság. Az évtizedes hazugság-élmény következtében a társadalmat átjárta az értékek relativizmusa és tagadása. A családok gazdálkodását befolyásolta, hogy bár nehézkes és diszkriminatív módon, de ingyen vagy államilag támogatott áron biztosították a lakosoknak az alapvető javakat és szolgáltatásokat (iskola, élelmiszer, lakás, közüzemi szolgáltatások, munkahely, orvosi ellátás, stb.). Mindez azt eredményezte, hogy a családoknak gazdálkodásukban igazodniuk kellett az

állani gazdaságirányítás elveihez, saját kezdeményezésekre kevés lehetőség volt. Mindenki igyekezett a saját családja igényeit kielégíteni, a közösségért, a közjóért való munkálkodás háttérbe szorult. Amikor azután az 1990-es évek elején a központi tervutasításos rendszerről átálltak a döntések decentralizálásán és a piacra való nyitottságon alapuló rendszerre, gyorsan szétbomlott ez a szociális háló. Megjelent az addig alig ismert munkanélküliség, erősen differenciálódott a családok jövedelme. Meghatározó tényezővé vált a növekvő bizonytalanság, ami nem csak a jövőben beszerezhető javak és szolgáltatások mennyiségére és minőségére vonatkozik, hanem arra is, hogy miképpen lehet majd a gyermekeket felnevelni, milyen képzéssel boldogulhatnak leginkább, hogyan biztosítható a család számára a változó körülmények és munkalehetőségek ellenére az állandó és biztos menedéket jelentő otthon. Az erkölcsi rend a feje tetejére állt: nem az számít sikeresnek, aki a közjót szolgálja, és tiszteli az emberi méltóságot, hanem az, aki bármilyen eszközzel gyarapítja a maga hasznát.

Hogyan tudjátok gyerekeiteket a keresztény erkölcsi elvekre épülő gazdálkodásra nevelni? Hogyan egyeztethető össze családok gazdálkodásában a közjó szolgálata és a környezettudatosság?

Az emberi méltóság tiszteletben tartása gazdasági téren igényli a mértéktartást, hogy az evilági javakhoz való ragaszkodás rendezett legyen; az igazságosságot, hogy tiszteletben tartsák a felebarát jogait és megadják neki azt, ami jár; és a szolidaritást, az arany szabály szellemében: „Mindazt, amit szeretnétek, hogy megtegyenek nektek az emberek, tegyétek meg ti is nekik” (Mt 7,12). Példaképünk az Úr nagylelkűsége, aki „gazdag lévén értünk

szegényé lett, hogy mi gazdaggá legyünk az Ő szegénysége által” (2Kor 8,9). Az emberi méltósággal ellenkezik a lopás, a kölcsönkapott vagy elveszített dolgok megtartása, a kereskedelmi csalás, az igazságtalan bérek, mások kiszolgáltatottságára vagy tudatlanságára spekuláló áremelések, egy vállalkozás köztulajdonának kisajátítása vagy magáncélra való használata, a rosszul végzett munka, az adócsalás, a mértéketlen haszon, emberek bármilyen egoista, ideológiai, kereskedelmi vagy diktatórikus megindoklással való szolgaságba hajtása, adás-vétele és cseréje, áruként kezelése (vö. Veritatis Splendor 100).

A szolidaritás azt jelenti, hogy mindenki felelősséget visel mindenkiért. Az erkölcsi rend akkor állhat helyre, ha gazdálkodásunk a jogos érdekek mellett az igazi értékeket szolgálja, az igazságosságnak sem lehetséges érvényt szerezni, ha cselekedeteinket az önző, egyéni érdekek szövevénye befolyásolja. A gazdasági kezdeményezések olyan formájára és struktúrájára van szükség, amely anélkül, hogy elvetné a profitot, az árak és az öncélú profitszerzés pusztá logikájánál magasabb célra, a közjóra irányul (I. Caritas in Veritate, 38.)

Olykor úgy látszik, ellentétbe kerül a család egyéni érdeke a közérdekkel. Hogyan tudtok ilyen esetben mértéktartóan, igazságosan, mégis szolidárisan intézkedni?

ÖSSZEFOGLALÓ

Az Isteni irgalmasság olyan szeretet, amely az embert magával hordozza, talpra állítja, bizalomra ébreszti. Az irgalmasságot tehát egy olyan szeretet szabja meg, ami a lelki és materiális rosszra adandó válasz. Jézus az, aki teljes egészében megmutatta, mi is valójában ez a szeretet. Krisztus az irgalmasságával az ember legmélyebb bü-

nösségéig ér le, hogy őt megváltsa és esélyt adjon megtérésére. Az Isteni Irgalmassággal megajándékozott embernek saját magának kell irgalmassá válnia. A keresztény ember hivatása ugyanis az Irgalmas Atyának az utánzása.

II. János Pál a pontifikátusát az irgalmasság pontifikátusává tette. Többször is érzékennyé tette az embereket az irgalmasság üzenete befogadásának a szükségességére. Arra mutatott rá, hogy az embernek az Isten irgalmasságán kívül nincs más reményforrása, és az embernek semmire sincs annyira szüksége mint az Isteni irgalmasságra. Ennek a világnak igen nagy szüksége van az Isteni irgalmasságra. Tulajdonképpen az emberek az összes kontinensen az isteni irgalmasságért fohászknak. Arra minden olyan helyen nagy szükség van, ahol a gyűlölet, a bosszúvágy uralkodik, ahol a háborúzás ártatlan emberek fájalmát és halálát okozza. Az irgalmasság kegyelmére ott mindenhol szükség van, ami az emberi elméket és szíveket megnyugtatja és békét hoz. Ahol hiányzik az élet és emberi méltóság iránti tisztelet, ott szükség van az isteni irgalmas szeretetre, amelynek fényében az egyes emberi lételem kimondatlan értéke tárul elő.

Forrás: Magyar Kurír.

SUMMARY

I AM CALLING THE FAMILIES – THE LETTER OF BISHOP LÁSZLÓ BÍRÓ

For the stable development of the family and society, collaboration and solidarity are needed within the families as well as between the families and the society. The family does not dispose of all the tools to successfully fulfill all its tasks, not even in the field of breeding and education; that is

why an external support is important and desirable while taking into consideration the principle of subsidiarity. For centuries, moral values regulated the individual and community life of people within the Christian world – this role has become indeterminate and questionable in our days. As a result of the experience of having been told lies for a decade, our society has been impregnated by relativism and even by the denial of values. With the appearance of unemployment, insecurity has become a determining factor, which has extended to the problem of raising children. The order of values has been turned upside down: today it is not those who serve commonwealth that are considered to be successful but rather those who are

working on making use of everything that helps their individual interests to be fulfilled. The respect for human dignity requires moderateness. Solidarity means that everybody bears responsibility for the others. Moral order can be re-established provided that our economic strategies, beyond justifiable interests, serve real values since if our deeds are influenced by the tissue of selfish and individual interests it is not possible to enforce justice. We need a form and a structure of economic initiatives which without rejecting profit are directed towards a higher aim than mere prices or a way of gaining profit that serves individual interests, i.e. they have to be directed towards commonwealth.

Ha jó ügyet védesz, mit l is félhetsz? Mi is történhetik veled? Letepernek, megrágalmaznak, kirabolnak, meggyaláznak? Vádakkal fordulnak ellened, hamisan ítélnék? Mindez nem változtat azon, hogy az ügy amit védtél, jó volt, s ezért jó volt az is, amit csináltál, amikor a jó ügy védelmére szeg dtél. Ilyenkor ne tör dj senkivel és semmivel, csak az ügy igazával, melyet meg kell védened. Végül is tehetetlenek az ügy igazságával szemben. Letiporhatnak, de meg nem gy zhetnek, vádolhatnak, de meg nem hazudtolhatnak, elvehetik életed, de nem vehetik el igazságod. Csak akkor nem vagy magányos az életben, ha jó ügyet védesz. Nincs fizetség és jutalom az ilyen perben. De nincs alku sem. Ezért soha ne félj kimondani azt, amir l eghész lelkeddel tudod, hogy igaz..

Márai Sándor: Fűves könyv